

Fængselsfunktionæren 5

Dansk Fængselsforbund

Maj 2004

**Psykiske arbejds-
skader bliver nu
anerkendt**

3 Leder

◀ 4 Psykiske arbejdsskader bliver nu anerkendt

Det skal være slut med at løbe panden imod en mur, når man ønsker at få anerkendt en psykisk arbejdsskade.

6 Næste fire år lagt i rammer

7 Maraton debat om kriminalforsorgen

8 Arresthusenes rejsehold er fyldt 25 år

10 Nr. Snede lukket

◀ 12 "Femmeren" – et nyt behandlingstilbud

14 Opskriften på sovs og ændrede fængselsroller

◀ 16 Vi styrer jo i praksis selv biksen

18 Reflekerende samtaler

19 Den tætte kontakt til de indsatte

◀ 21 Ny inspektør i Nyborg

22 Profil af en afdelingsformand Erik B. Sørensen

23 Profil af en afdelingsformand Robert Filtenborg Demény

24 Debat

26 Navnenyt

28 Dagpenge, fratrædelse-godtgørelse og rådighedsløn

Udgivet af Dansk Fængselsforbund
Vestre Kirkegårds Allé 3,
2450 København SV
Tlf. 3325 9801 - Fax 3325 9601
www.danskfaengselsforbund.dk

Redaktion: Forbundsformand
Carsten Pedersen (ansvh.)

Redaktør: John Rasmussen
Talosvej 7, 2770 Kastrup
Tlf. 3250 2037 - Mobil 4074 1487
E-mail: join-1@mail.tele.dk

Layout, produktion og tryk:
Imprint Grafiske Løsninger
Thurøvej 8 · 4700 Næstved
Tlf. 5572 6692 - Fax 5572 7320
imprint@imprint.dk
www.imprint.dk

ISSN: 0902-8897

Indlæg til Fængselsfunktionæren:
Artikler modtages på diskette, gerne med udskrift eller pr. e-mail. Husk at angive navn, stilling og tjenestested i tilfælde af spørgsmål fra redaktionen. Indlæg til »Debat« må max. være på 750 ord eller 4500 tegn incl. mellemrum. Foto modtages gerne. Hvis de ønskes retur, bedes det anført.

Indlæg senest den 10. i måneden før optagelse.

Artikler og læserindlæg er ikke nødvendigvis et udtryk for redaktionens holdning eller forbundets mening.

Afgørende landevinding

LEDER

Af Carsten Pedersen,
formand for
Dansk Fængselsforbund

Vi har kæmpet for sagen siden 1997.

Og endelig skete det. I april i år besluttede det såkaldte Erhvervs sygdomsudvalg, at man fra næste år anerkender den psykiske sygdom "posttraumatisk belastningsreaktion" som en arbejdsbetinget lidelse.

Der er tale om et meget vigtigt gennembrud. For danske lønmodtagere i almindelighed, men i særdeleshed for fængselsfunktionærer og vores forbund. Baggrunden er naturligvis tragisk: Alt for mange af vore kolleger går ned. De fleste psykisk, fordi de bliver kastet ud i stadig flere situationer, som slider alt for hårdt på psyken.

Siden 1997 har der nærmest været tale om en vedvarende epidemi af sager, hvor vi har søgt at få anerkendt en kol-

legas arbejdsskade som en – arbejdsskade. Forklaringerne kender vi: Gruppen af indsatte har ændret sig negativt. Miljøet er blevet væsentligt hårdere. Arbejdsvilkårene er strammet til.

Hver gang vi har søgt anerkendelse af en psykisk skade har det været ekstremt arbejdskrævende, langsommeligt og for kollegaen, opslidende, at få myndighederne til at acceptere sagen.

Forklaringen har været, at der gik en masse bureaukrati, udvalgsbehandling, forældelsesprocedurer og nye speciallægeerklæringer i sagen, simpelthen fordi lidelsen ikke har været anerkendt på listen over erhvervs sygdomme. Tre-fem år har det kunnet tage, før en sag var endelig afgjort. Alene ventetiden har i mange tilfælde været med til at forværre den psykiske tilstand væsentligt for den skadelidte kollega.

Men det er slut nu.

Og der hersker ingen tvivl om, at netop vores forbund har spillet en væsentlig rolle i den sammenhæng. Fordi vi har haft så mange sager har vi nidkært og vedholdende påpeget behovet

for, at myndighederne accepterer, at psykiske skader kan opstå på jobbet.

Det er ikke noget tilfælde, at Arbejdsskadestyrelsen ved offentliggørelsen af beslutningen alene henviste til to sager med fængselsfunktionærer.

Der er ingen tvivl om, at det bliver en meget stor lettelse at lidelsen nu er anerkendt. Sagsbehandlingstiden vil blive væsentligt nedsat. Og vi skal ikke længere fremskaffe videnskabelig dokumentation for, at sygdommen skyldes påvirkningerne, som skadelidte har været udsat for på arbejdet.

At den bliver optaget på listen over erhvervsbetingede sygdomme, er en anerkendelse af, at der både er lægelig og teknisk erfaring for, at sygdommen er opstået efter særlige påvirkninger på arbejdet.

Det skal ikke længere bevises, at sygdommen er opstået udelukkende eller overvejende sandsynligt på grund af arbejde. Det er bevist, når sygdommen står på listen over erhvervsbetingede lidelser.

Det er en afgørende landevinding. ■

Psykiske arbejdsskader bliver nu anerkendt

Det skal være slut med at løbe panden imod en mur, når man ønsker at få anerkendt en psykisk arbejdsskade.

Det såkaldte Erhvervs sygdomsudvalg har nemlig besluttet, at man fra 1. januar 2005 skal kunne anerkende den psykiske sygdom "posttraumatisk belastningsreaktion" som en arbejdsbetinget lidelse.

"Det er en nødvendig og rigtig beslutning," siger beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen (V).

"Vi må se i øjnene, at vi ikke kan undgå arbejdsskader fuldstændigt. Men så må vi til gengæld også sikre en bedre og hurtigere hjælp. Når uheldet er ude," siger han.

Han peger på, at ændringen af reglerne om psykiske arbejdsskader er en konsekvens af en arbejdsskadereform, som regeringen fik vedtaget med bredt flertal sidste år.

"Vi har alt for længe haft nogle mærkelige grænser for, hvornår en sygdom kunne tilskrives arbejdet. Nedslidningsskader og psykiske lidelser er eksempler på områder, hvor det har været svært at få anerkendt en skade. Men med arbejdsskadereformen er der skabt helt nye muligheder. En fængselsbetjent,

"Vi har gennemført en arbejdsskadereform, som jeg tror, får stor betydning for mange mennesker fremover. Begrebet "arbejdsulykke" har vi gjort bredere, flere sygdomme vil blive anerkendt som arbejdsrelaterede, sagsbehandlingen vil gå hurtigere og så bliver der – i visse tilfælde – udsigt til større erstatninger," siger beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen (V).

som er blevet alvorligt psykisk skadet, efter i mange år at have arbejdet under stærkt pres og med grove trusler fra såkaldte stærke fanger, vil – med de nye regler – få sin sygdom anerkendt som en erhvervssygdom."

Også Arbejdsskadestyrelsens direktør, Anne Lind Madsen, mener der er tale om et markant brud med den hidtidige retstilstand:

"Det er en historisk begivenhed, at psykiske sygdomme kommer på fortegnelsen over erhvervssygdomme. Vore nabolande tøver med at tage dette skridt, men med arbejdsskadereformen er det blevet muligt i Danmark. Det betyder måske ikke, at der bliver anerkendt så mange flere psykiske arbejds-skader, men det er et vigtigt signal, at også psykiske sygdomme kan skyldes arbejdet. Samtidig får vi en mere smidig og hurtig sagsbehandling," siger hun.

Sygdomme, der er nævnt i erhvervs-sygdomsfortegnelsen, kan anerkendes af Arbejdsskadestyrelsen, når visse betingelser er opfyldt.

Hidtil har psykiske sygdomme ikke været på fortegnelsen. Det skyldes kravene til lægevidenskabelig dokumentation for sammenhæng mellem arbejdet og sygdommen. Med arbejdsskadereformen er kravene lempet. Derfor har Erhvervssygdomsudvalget besluttet at optage "posttraumatisk belastningsreaktion" på den ny fortegnelse, så sygdommen kan anerkendes, hvis den tilskadekomne har været udsat for traumatiske begivenheder af en exceptionel truende eller katastrofeagtig natur.

Andre psykiske sygdomme, herunder depressioner og krisetilstande, kommer ikke på fortegnelsen. Disse sygdomme vil fortsat skulle forelægges Erhvervssygdomsudvalget, før der kan blive tale om anerkendelse. ■

Af Hans Jørgen Nielsen

Sådan bliver reglerne

Eksempel

– hans sag vil kunne anerkendes: En fængselsbetjent var igennem flere år ansat i en arrest, hvor arbejdet blev mere og mere belastende, blandt andet på grund af flere såkaldte "stærke fanger". Han havde igennem 20 år arbejdet som fængselsbetjent og havde især igennem de senere år været udsat for tiltagende belastninger i form af rockerangreb udefra, trusler, tilråb og selvmordsforsøg. Af speciallægeerklæringen fremgik, at diagnosen var posttraumatisk belastningsreaktion. Sagen kan fra 1. januar 2005 anerkendes efter fortegnelsen uden forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget.

Eksempel

– hans sag vil ikke kunne anerkendes: Tilskadekomne arbejdede igennem 20 år som fængselsbetjent ved Københavns Fængsler. Han blev under ansættelsen udsat for daglige konflikter med de indsatte, blev truet med glasskår og knive og blev sparket i ansigtet i forbindelse med en anholdelse. Han udviklede godt 4 år efter arbejdsophør symptomer på en psykisk sygdom med mareridt og emotionel påvirkning. Speciallægen fandt symptomer på en lettere traumatisk stresstilstand. Sagen kan ikke anerkendes efter fortegnelsen, og der er ikke grund til at forelægge sagen for Erhvervssygdomsudvalget. Tilskadekomne har haft psykisk meget belastende oplevelser i sit arbejde som fængselsfunktioner, men har ikke symptomer på en egentlig posttraumatisk belastningsreaktion. Han udvikler først symptomer efter 4 års arbejdsophør, og der er derfor ikke tilstrækkelig sammenhæng mellem belastningen og udviklingen af sygdommen.

Næste fire år lagt i rammer

Ledelsen i det enkelte fængsel kommer til at mærke det direkte på pengepungen, hvis det fra næste år lykkes at bringe personalets sygefravær ned.

Det fremgår af den såkaldte udmøntningsplan som partierne bag flerårsaftalen om Kriminalforsorgen – Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti – fremlagde i marts. Ifølge udmøntningsplanen "vil den enkelte fængselsledelse få økonomiske incitamenter til at gøre en aktiv indsats for at nedbringe sygefraværet på det enkelte fængsel."

Hvordan det præcis skal ske – en pose ekstra penge, hvis det går godt; eller budgetnedskæringer, hvis det går skidt – vil ingen, hverken i Justitsministeriet eller Direktoratet for Kriminalforsorgen give et bud på endnu.

Den økonomiske belønning – eller straf – var et af de få overraskende elementer i udmøntningsplanen, der er et foreløbigt sidste punktum for aftalen fra november mellem regeringen og Dansk Folkeparti.

Planen gør rede for, hvordan – og hvornår – den politiske aftale skal omsættes til praktisk handling. Langt de fleste tiltag er kendte og forventede: Flere pladser bliver oprettet, narkoen bekæmpet og muligheder for tidligere prøveløsladelse bliver indført.

Om det nye fængsel i Østdanmark fremgår det at projektplanen bliver færdig i år, grunden bliver købt til næste år, hvorefter arkitektfirmaer skal konkurrere om at stå for byggeriet, der vil blive sat i gang i 2008.

Måling af behandlingen

Udmøntningsplanen bærer præg af, at

der sættes massivt ind over for narko i fængsler og arresthuse. Der er tale om en lang liste til bekæmpelse af "såvel misbrug, som indsmugling og handel med narko." Og hele narkopakken – med net, hegn, hunde, scannere, osv. – skal ifølge planen iværksættes i løbet af i år.

Som noget nyt skal der, i forhold til behandling af de indsatte, nedsættes et såkaldt akkrediteringspanel. Ideen er, at panelet skal søge at måle og dokumentere om behandling virker. Panelet skal simpelthen stå for en kvalitets sikring af behandlingsindsatsen, så man kan tage "stilling til kvaliteten af såvel nye behandlingsprogrammer som eksisterende behandlingsprogrammer, herunder om de skal fortsætte."

Arbejds miljø

Ifølge planen kommer især tre tiltag til at forbedre de ansattes arbejdsmiljø.

For det første vil – skriver man – det gennemsnitlige belæg i institutionerne blive reduceret til 92 pct. Dernæst vil indførelsen af "nul-tolerance" overfor narkotika og indførelsen af strengere sanktioner for disciplinærovertrædelser i fængslerne gøre de ansattes arbejdsforhold og arbejdsmiljø bedre.

Derudover vil man fortsætte som hidtil, med omsorgs- og sygefraværssamtaler samt gennemføre sammenligninger, analyser og opfølgning på sygefraværet. ■

Af Hans Jørgen Nielsen

Narkobekæmpelse

Ifølge udmøntningsplanen skal der i løbet af i år iværksættes en lang række tiltag i forhold til narko i fængsler og arresthuse:

Forbedring af den fysiske sikring af institutionerne med net og hegn

- Prioritering af de projekter der skal iværksættes
- Iværksættelse

Teknologisk narkobekæmpelse

- Der træffes beslutning om, hvilke to fængsler der skal medvirke i pilotprojekter med teknologisk narkotikabekæmpelse i et åbent og et lukket fængsel
- Det besluttes, hvilke produkter der skal afprøves (evt. nyt gennemlysningsapparat, udstyr til sporing af mobiltelefoner)
- Iværksættelse

Udlevering af effekter

- Afgrænsning af hvilke el-artikler der er omfattet
- Anskaffelse af de udvalgte artikler (formentlig radio/tv-udstyr)
- Ændring af interne retningslinier, herunder fastsættelse af skæringsdato for iværksættelse af ordningen for alle nyindsatte

Narkotikahunde

- 5 stillinger som narkohundefører besættes

Urinprøvekontrol

- Udarbejdelse af interne retningslinier
- Valg af metode til analyse af urinprøve
- Strafceller etableres successivt fra medio 2004
- Iværksættelse af urinprøvekontrol

Regeltilpasning

- Reglerne om udgang, prøveløsladelse og disciplinærstraffe tilpasses

Kontantløst fængsel

- Valg af leverandør
- Etablering af "smart-card" system
- Iværksættelse

Maratondebat om Kriminalforsorgen

Fronterne var trukket skarpt op i folketingssalen under en forespørgselsdebat i april om forholdene i Kriminalforsorgen. Kaos hersker, lød anklagen fra Socialdemokraterne mod justitsminister Lene Espersen (K).

Vi har gjort meget for at forbedre forholdene i Kriminalforsorgen. Også en hel del mere end nogen anden regering. Så stop hetzen.

Sådan lød budskabet fra justitsminister Lene Espersen (K) til Socialdemokraterne, som den 15. april i år havde kaldt justitsministeren til forespørgselsdebat i folketingssalen om Kriminalforsorgen. "Aldrig før er der blevet tilført så mange penge til Kriminalforsorgen som i disse år," var justitsministerens svar på den byge af anklager, der under den fire timer lange debat i folketingssalen føg fra Socialdemokraterne, SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne mod justitsministeren.

Men ministerens forsvarstale gled til syneladende af på udfordrerne: "Hvordan kan en borgerlig regering leve med den bekymrende udvikling i Kriminalforsorgen?" lød spørgsmålet fra bl.a. Socialdemokraternes kriminalforsorgsordfører Lissa Mathiassen. Gentagne gange i debatten fremhævede hun problematikkerne med overbelægning, venterkø og store problemer omkring vold, trusler og overfald mod de ansatte i fængslerne. "Hvad vil regeringen gøre?," spurgte Lissa Mathiassen, som blev bakket op af de retspolitiske ordførere fra SF, De Radikale og Enhedslisten.

Svaret blev givet i en ti minutter lang tale fra justitsministeren. Her beskrev hun meget detaljeret Kriminalforsorgens flerårsaftale, som regeringen indgik sam-

men med Dansk Folkeparti inden jul, samt de initiativer, der efterfølgende er blevet taget for at skabe yderligere fængselspladser. "Det skal ikke være antallet af fængselspladser, der styrer retspolitikken. Det vil jeg gerne slå fast," sagde justitsministeren.

"Hovsaløsninger og brandslukning," kaldte Lissa Mathiassen initiativerne, med klar henvisning til de flygtningebarrakker, som justitsministeren har besluttet skal tages i brug som ekstra fængselspladser.

Forslag uden flertal

"Vi er ikke blevet mere trygge efter justitsministerens tale. Justitsministerens optimisme omkring udviklingen i Kriminalforsorgen er urealistisk," sagde Lissa Mathiassen. Som modtræk fremsatte Socialdemokraterne sammen med De Radikale, SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne derfor selv et forslag til vedtagelse. Et forslag med sigte på at skærpe indsatsen for at forbedre forholdene for de ansatte i fængslerne, samt en større indsats for det resocialiserende arbejde med de indsatte.

Forslaget blev dog hurtigt skudt ned af Dansk Folkeparti. Der er ingen grund til at tro, at Kriminalforsorgens flerårsaftale ikke er tilstrækkelig, var beskeden fra Dansk Folkepartis retspolitiske ordfører Per Dalgaard, som dermed skød muligheden for et flertal udenom regeringen ned. De røde lamper på folketingets afstemningspanel signalerede derfor mindretal overfor oppositionens forslag, mens de grønne lamper var i flertal da Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti i fællesskab fremsatte deres eget forslag. Lad os afvente resultaterne af Kriminalforsorgens flerårsaftale, lød budskabet i beslutningsforslaget, som efter fire timers heftig debat blev vedtaget. ■

Af Jesper Bjerrehuus

Forslag til vedtagelse, ved forespørgselsdebatten i Folketinget om Kriminalforsorgen den 15. april i år

Socialdemokraterne, SF, De Radikale, Enhedslisten og Kristendemokraterne foreslog at vedtage: "Idet Folketinget konstaterer, at udviklingen i kriminalforsorgen er dybt bekymrende, opfordrer Folketinget regeringen til at få genetableret kontrollen med udviklingen i kriminalforsorgen, således - at de overfyldte fængsler og arresthuse bringes ned til et belæg på 92 pct., - at behandlingsindsats m.v. sikres med henblik på resocialisering, - at længden af den tid, dømte kriminelle venter på at afsone, nedbringes, så antallet af dømte kriminelle, der er på fri fod, reduceres væsentligt, - at der iværksættes en handlingsplan med en styrket indsats i udslusningsfasen med henblik på at forhindre tilbagefald til ny kriminalitet, - at antallet af tilfælde af vold, trusler og overfald mod ansatte i kriminalforsorgen nedbringes, og - at den alt for høje andel af sygedage og deraf følgende risiko for førtidspensionering blandt kriminalforsorgens ansatte nedbringes."

Det var der ikke flertal for.

Det var der derimod for følgende forslag fra Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti: "Folketinget noterer sig de tiltag til bl.a. udvidelse af kapaciteten og forbedring af forholdene, herunder for de ansatte, der er indeholdt i flerårsaftalen for kriminalforsorgen, og tager regeringens redegørelse for de andre initiativer af betydning for forholdene i kriminalforsorgen til efterretning. Folketinget opfordrer regeringen til at følge udviklingen i strafmassen, i belægget og i afviklingen af »venterkøen« nøje og til løbende at vurdere, hvordan forholdene i kriminalforsorgen kan forbedres, herunder behovet for fornyelse af bygninger, til gavn for både de indsatte og ikke mindst de ansatte."

Arresthusenes Rejsehold er fyldt 25 år

Arresthusenes Rejsehold kom til verden for femogtyve år siden. Dengang med kun én kvinde på holdet. Hun forlod gruppen efter et års tjeneste. Og derefter gik der næsten en generation, før kvindelige fængselsfunktionærer igen fik adgang til Rejseholdet, som vi kender det i dag. Nemlig med 22 kollegaer, der lever livet på landevejene for at gå på arbejde - den ene dag nær den dansk-tyske grænse og næste dag i Nordjylland. Det er et rakkerliv uden lige, men de lader til at være glade for det.

Vigtigt med netværk

Fængselsfunktionær Heidi Hansen er én af de toogtyve omrejsende fængselsfunktionærer. Det har hun været i tre år, og hun trådte ind i Rejseholdets rækker med en solid ballast i rygsækken fra henholdsvis otte års ansættelse i Horsens Statsfængsel efterfulgt af syv år i et lille arresthus. Hele hendes liv er indrettet efter selve meningen med Rejseholdet, nemlig at man rykker ud, når der bliver bedt om det. Og det er tit med ganske få timers varsel, når ordren fra København ringes ind. Hun er tilfreds med sit arbejde og den omskiftelige tilværelse, men erkender også, at man skal være på vagt over for rodløsheden. Rejseholdsfolkene bliver nemlig aldrig en fast integreret del af de tjenestesteder,

de besøger. De er, uanset hvordan man vender og drejer det, lidt udenfor, så det er nødvendigt at holde sammen internt på holdet. Invasionen af computerudstyr og Internet kommer til gavn i den sammenhæng, for det har aldrig været lettere at kommunikere med hinanden. Når holdet en sjælden gang samles, er det i de fleste tilfælde i forbindelse med kurser og især på et årligt tilbagevendende møde, hvor de for en gangs skyld har lov til at sætte sig ud til fridag for at møde hinanden. På dette møde deltager også folk fra Direktoratet og Dansk Fængselsforbund, som traditionen tro benytter lejligheden til at informere om stort og småt. Og hvis kollegaerne fra Rejseholdet ønsker at et bestemt emne tages op til debat, eller måske specifik undervisning, er der ikke langt fra officielt møde til noget, der minder om seminar.

Nye tider for Rejseholdet

Rejseholdet brød med traditionerne for få år siden, da der i 2001 igen blev ansat kvinder på holdet. Det var i sig selv en mindre revolution, fordi der i det meste af en generation kun havde været mandlige fængselsfunktionærer til at varetage gruppens opgaver. Men ikke nok med det, så oplevede holdet også at være sat en smule ud af spillet sidste efterår, da de gik hen og blev arbejdsløse. Årsagen var, at udvalgte arresthuse i hele landet fik deres egen beredskabsstyrke, der dækker tjenester, når der er behov for det. Det betød en lidt ufrivillig efterårsferie for Heidi, samtidig med, at arbejdsløsheden kostede timer. Nogle tror, at det er en guldgrube at være på Rejseholdet, siger hun. Men fakta er, at man aflønnes time for time. Der er ikke noget med overtidsbetaling. Derfor er det heller ikke sjovt at gå hjemme et helt efterår, ligesom kilometerpengene også

Heidi Hansen griner og taler meget. Som fast kvinde på Rejseholdet kræver hver ny dag, at hun er parat til omstilling med få timers mellemrum. Den ene dag i Silkeborg. I morgen et helt andet sted. Godt humør gør det lettere at fare rundt på den måde.

Heidi Hansen er et kendt ansigt i mange arresthuse, hvilket er en fordel for det faste personale. Rejseholdets opgaver er tit akutte. Derfor er det vigtigt for personalet i arresthusene, at de rullende kollegaer kan indtræde i den daglige tjeneste og varetage alle opgaver med en bred rutine og sikkerhed i rygsækken.

opvejes af et massivt slid på bilen. Holdet ville på sin vis gerne have tjenestebiler på lige vilkår med hundeførerne. Men umiddelbart er meldingen, at denne ordning er for dyr for Direktoratet.

Fremtidens opgaver

En del arresthuse har etableret såkaldte beredskabsgrupper, der i princippet udfører samme opgave som Rejseholdet. Nemlig at træde til i arresthuse, der mangler personale. Derfor ser det også ud til, at fremtidens arbejdsopgaver bliver af mere akut karakter. "Den tid, hvor man kunne være udstationeret til samme hus i op til fire måneder ad gangen, er en saga blot, mener Heidi Hansen. - Fremover kommer vi af sted i kortere tidsrum, måske helt ned i enkeltstående vagter. Det bliver en af udfordringerne! Og udfordringer er der såmænd nok af, også i hverdagen.

Det er nemlig sådan, at hvert enkelt arresthus har sin helt egen "husorden". Det er små regelsæt om alt fra hvornår de indsatte må modtage besøg eller gå i bad til de mere forvirrende regler, der handler om genstande, eller personlige ejendele. I begyndelsen af en ny periode er det en smule udmattende, fordi man skal sætte sig ind i de regler der gælder netop dér, hvor man lige er havnet. Heidi Hansen beskriver én af sine fornemste opgaver som at glide ind i husets rytme. At finde ind i husets ånd og den måde, hvorpå tingene gøres dér.

Og så kommer klicheen, som nok er tyndslidt men også et udmærket huskeråd. Man stikker fingeren, nej, armen i jorden og tager en indånding, inden man går i gang. Det hjælper ikke noget at komme farende i den tro, at man er sendt ud for at skabe en revolution eller noget tilsvarende. Alligevel bliver Heidi ikke sjældent spurgt om hvordan man gør dit og dat i de andre huse. Og selv

om hun kun har gjort tjeneste på Rejseholdet i små tre år, er hun ikke bleg for at stille forslag, der berører samtlige arresthuse i Danmark.

Må, må ikke

Rejseholdets folk kommer rundt i alle landets arresthuse og fængsler. Nogle fanger kommer også temmelig meget rundt, og de har faktisk noget til fælles med rejseholdsfolkene. De udsættes på hver deres måde for lokale regelsæt, der er vidt forskellige fra arresthus til arresthus. I nogle huse må de indsatte have Playstation og ubegrænsede mængder cd'er og ligefrem proteinpulver på cellen. Andre steder er det ikke tilladt at være i besiddelse af egne cd-skiver, eller de populære tidsdræbere, Playstation's, som i stedet får lov at samle støv i depotrummene. Ifølge Heidi Hansen er det ikke kun irriterende for hende, at reglerne er så forskellige. Det gør det også sværere for de indsatte og deres pårørende at gennemskue, hvad de må være i besiddelse af. Og når det drejer sig om spillemaskiner og cd-skiver kan det let bringe sindene i kog, hvis en indsat mister sin maskine, efter han har haft den i sin varetægt i et andet arresthus. Alt i alt kræver det en vis professionalisme at optræde i Rejseholdets klæder. Det er absolut en fordel at kende til arbejdsgangen i arresthusene, men ingen betingelse.

Rejseholdet - ingen endestation

Da Heidi Hansen forlod sine trygge rammer i Sønderborg arrest, for at køre de danske landeveje tynde, var det med et ønske om mere. At opleve mere og ikke mindst udvide sin horisont. På et tidspunkt søgte hun Assessment og KFL og gennemførte det hele med en tro på, at Rejseholdet er det helt rigtige, lige nu.

På den anden side ved hun også med sig selv, at det får en ende. Når der igen skal ske noget mere, og den unikke enhed under Kriminalforsorgens tag skal byttes ud med en stilling, hvor hun kan udnytte sin lederuddannelse. Indtil da flakker hun om i det ganske land på lige fod med enogtyve andre kollegaer. Hun har gjort det i tre år. Enkelte på holdet har været med siden begyndelsen. Arresthusenes Rejsehold havde 25-års jubilæum i april 2004. Tillykke! ■

Af Kenneth Skipper

Rejseholdet

- Arresthusenes Rejsehold blev oprettet i 1979 med ti fængselsfunktionærer på holdet.
- På landsplan består det kørende Rejsehold i dag af 22 fængselsfunktionærer.
- Heraf er fem kvinder.
- Fordelingen er splittet op med ni "mand" på Sjælland, fire på Fyn og ni i Jylland
- De gør tjeneste overalt i landet, også på tværs af regionerne.
- En af de større opgaver i nyere tid blev afviklet under EU-topmøderne, hvor hele holdet gjorde tjeneste på henholdsvis Politigården og Københavns Fængsler.
- Arresthusenes Rejsehold hører under Kriminalforsorgens Sikkerhedsenhed.

Nr. Snede lukket

Trådhegnet, der omkranser fængslet, gør det muligt at kigge ud i naturen.

Danmark har fået et nyt lukket fængsel. Ikke en mastodont af en bygning bag høje mure på et fremtrædende sted, som vi kender fra f.eks. Horsens og Nyborg, men et mere ydmygt byggeri bag noget grønt trådhegn på en mark lidt fra alfa vej.

Det, at bygningerne ikke hæver sig bag høje tykke mure, skal man imidlertid ikke lade sig narre af, for den nye afdeling på Nr. Snede er et lukket fængsel, som kan blive model for fremtidens fængsler i Danmark.

Dansk Fængselsforbund håber Midt-

jyllands Fængsler vil blive en skabelon, der kan bruges andre steder.

En halvlukket afdeling af fængslet er lavet om, og 3 nye bygninger er skudt op rundt om, så det i fremtiden udgør et lukket fængsel med 85 pladser, samt en isolationsafdeling med 15 pladser.

Når man færdes inden for "muren" virker det heller ikke så lukket. Flere lag trådhegn omkranser fængslet, men der er mulighed for at kigge ud i naturen.

Det nye lukkede fængsel udgør 2/5 af Statsfængslet Midtjylland. De 3 andre afsnit er en åben afdeling på Nr. Snede og 2 afsnit på Kærshovedgaard for korttids dømte.

Statsfængslet Midtjylland er nu Danmarks næststørste fængsel med plads til 363 indsatte, kun overgået af KF.

De 3 typer fængsel under en hat, gør det hele meget fleksibelt.

De indsatte kan forholdsvis nemt omplaceres og personalet har mulighed for forskelligartet tjeneste på forholdsvis små enheder uden at skulle skifte tjenestested.

De indsatte kan tilbydes flere typer behandling. På Kærshovedgaard tilbydes alkoholbehandling, på Nr. Snede er planlagt to behandlingstiltag.

Behandling af narkomaner på en omsorgsafdeling sker i samarbejde med Vejle Amts Sociale Udviklingscenter, VASU. Konceptet indeholder et målrettet, struktureret og intensivt behandlingsprogram. Konceptet tager udgangspunkt i VASU's erfaringer med ambulante behandling og døgnbehandling for stofmisbrugere, samt fængslets intentioner om iværksættelse af en indsats, der har til hensigt at motivere og behandle hårdt belastede stofmisbrugere.

Målgruppen er mandlige stofmisbru-

Justitsministeren gav bl.a. udtryk for, at personalets ve og vel ligger hende meget på sinde.

gere med årelangt misbrug, længerevarende metadonbehandling, dårligt helbred, manglende socialt netværk og massive psykosociale belastninger.

Der er tale om et længerevarende, intensivt og målrettet behandlingsforløb der, som udgangspunkt, skal være af 6 måneders varighed. Behandlingsbehovet vil ofte række ud over afsoningsperioden, hvilket stiller krav om samarbejde med det almindelige behandlingssystem samt andre relevante myndigheder og institutioner hvortil de indsatte kan henvises.

Andre 20 pladser er for indsatte der vil deltage i Anger Management programmet. Programmet har til hensigt at lære voldelige og utilpassede indsatte at styre deres adfærd.

Det er et kæmpe arbejde at få planlagt og etableret et nyt fængsel på forholdsvis kort tid.

Selvom det ikke på alle måder kan sammenlignes sætter det tingene lidt i perspektiv, at det nye fængsel på Enner Mark strækker sig over næsten 8 år fra vedtagelse til indvielse, men på Nr. Snede skulle det hele gøres på forholdsvis få måneder.

En af de store opgaver har været at omplacere personalet i fængslet, uden at tvinge nogen, samt rekruttere nyt personale, som i stor grad kommer som nyansatte uden fængselsmæssig baggrund.

Derudover kommer arbejdet med at udarbejde regler og husordener, finde ud af behovet for alt, fra viskelæder, vaske-maskiner, biler mv. og få behandler- og fængselskulturen til at mødes. Jo, der har været og er fortsat nok at se til i det midtjyske.

Mandag den 19. april 2004 blev det hele officielt indviet med deltagelse af Justitsminister Lene Espersen og Direktør William Rentzmann.

Justitsministeren forklarede, at de mange nye tiltag som f.eks. det nye

fængsel, gerne skulle give personalet bedre arbejdsbetingelser i gode rammer, selvom bygningerne ikke ligefrem forskønner naturen.

Hun gav endnu engang udtryk for, at personalets ve og vel ligger hende meget på sinde.

En indvielse markerer reelt en ibrugtagning og opstart, men der er fortsat meget arbejde der venter forude, før hele fængslet kan tages i brug og alle celler er indflytningsklare.

Fængselsinspektør Niels Kløve Larsen sammenlignede det hele med et stort passagerskib, hvor der er brug for alle for at holde skuden i søen og komme sikkert i havn.

Et krydstogtskib fungerer ikke uden et vist samspil med passagerne, og i dette tilfælde er det de indsatte, som også i et vist omfang skal inddrages i dagligdagen.

Blandt andet på grund af tidsperspektivet i byggeriet er der endnu ikke etableret nok arbejdspladser til den del af klientellet, der ikke skal være på behandlingsafdelingerne. I nærmeste fremtid starter dog opførelsen af en 600 m² stor montagebygning med en forventet pris på ca. 3,5 mil.

På fængslet er der overvejende tilfredshed med at være nået så langt som tilfældet er, selvom der har været overraskelser og enkelte løsninger ikke er optimale.

Personalebemandingen bliver ikke så tæt som man kunne ønske sig ud fra et sikkerhedssynspunkt, og personaleforholdene på den ene afdeling kunne være bedre.

Afdelingsformand Hans Jakob Petersen gør opmærksom på, at de tjenestegørende på afdelingen skal have kontor med 4 arbejdspladser, tekøkken, spise- og mødelokale i et og samme rum. Det er ikke gennemtænkt, der kan være mange situationer, hvor man har brug for et mindre lokale at trække sig tilbage i.

Alt i alt har det kostet omkring 65 mil. kr. at etablere de nye afdelinger.

75 personer skal der til for at drive det lukkede fængsel. Fordelingen er ca. 66 i opsynet, 6 værk mestre og 3 til for-sorg og sygepleje.

Man er allerede begyndt gnave toppen af de alenlange ventelister. 30 af pladserne er i brug, og de sidste pladser forventes belagt i august måned.

Presset er imidlertid stort, og mange har allerede presset på for at komme af med indsatte. Man kan bare ikke drive et lukket fængsel, når der ikke er låse i dørene endnu, slår afdelingsleder Per Frandsen fast.

Nr. Snede ønskes hjertelig tillykke med de nye faciliteter. ■

Af Steen Væver

"Femmeren" - et nyt behandlingstilbud

For nogen er det stadig en overraskelse, at fængselspersonalet er engagerede og positive medarbejdere! Det kom frem i forbindelse med indvielsen af endnu en behandlingsafdeling i Kriminalforsorgen.

Kriminalforsorgen indviede den 30. marts 2004 en ny behandlingsafdeling – denne gang på Statsfængslet i Horsens. "Femmeren" henviser til en bestemt bygning på fængslet, som ligger inden for ringmuren men adskilt fra hovedbygningen, et ideelt sted for en behandlingsafdeling.

Fængselsinspektør Jørgen Bang oplyste i sin velkomsttale, at det er en afdeling der har været længe undervejs, men den er alligevel blevet til på rekord tid.

Forklaringen er, at man allerede i slutningen af 2001 udarbejdede en indstilling til Direktoratet for Kriminalforsorgen efter importmodellen. Desværre var der ikke ressourcer til at starte projektet, og folkene i Horsens troede derfor, at der aldrig ville blive oprettet en sådan afdeling i det gamle fængsel, som lukkes ultimo 2006.

Det var derfor med glæde og overraskelse, at Direktoratet i november sidste år meddelte, at der i satspuljemidlerne var fundet penge til etablering af et behandlingsafsnit i Horsens.

I den gamle bygning, der gennem årene har fungeret som bl.a. sygeafdeling, starter nu den formentlig sidste epoke i fængsels regi.

En del af behandlingsafdelingens personale på fortrappen til bygningen

Bygningen hvor den nye behandlingsafdeling er etableret

Fra venstre ses behandlingskonsulent Peter Værnhøj, afdelingsleder Erik Trankær og behandlingsleder Jens Dam. Bagerst står en medarbejder fra Hjulsgaardfonden.

Fængslet har valgt at samarbejde med *Hjulsgaardfonden*, og siden samarbejdsaftalen blev underskrevet er det gået rigtigt stærkt med at udvælge personale, afholde seminarer, og finde fælles fodslaw mellem de to kulturer, der nu skal arbejde sammen.

Lederen af *Hjulsgaardfonden* lagde i sit indlæg ikke skjul på, at han forud for samarbejdet havde haft en opfattelse af, at fængselsfunktionærer var nogle stereotype personer med en lidt negativ holdning til fangerne og uden det store engagement.

Han havde imidlertid oplevet noget ganske andet, nemlig en mangfoldighed blandt de forskellige medarbejdere fra fængslet, som alle har vist et kæmpe engagement og ydet en flot indsats, med en stor tro på projektets berettigelse.

Indtil videre er det lykkedes at få de to kulturer til at mødes, men behandlingskonsulent Peter Værnhøj håber, at man i fællesskab danner en helt 3. kul-

tur. Opstartsfasen tegner dog fremragende for fremtiden.

Det er en medarbejder fra *Hjulsgaardfonden*, Jens Dam, der bliver den daglige leder af behandlingen.

Der er tale om et behandlingstilbud til indsatte, der er bestemt til at afsone i et lukket fængsel. Der kan være tale om forskellig former for misbrug og alle indsatte i hele landet, der opfylder kriterierne, kan anmeldes til afdelingen.

Filosofien er, at alle ønsker sig et godt liv, det er blot ikke alle der forstår at skabe det selv. Formålet er derfor at give den indsatte mulighed for at få indsigt i sit eget liv, og blive udstyret med færdigheder til at ændre det.

På indvielsesdagen var afdelingen ikke helt klar til indflytning, men det er en del af konceptet, at de indsatte skal deltage i færdiggørelsen.

De første indsatte ankom primo april måned. ■

Af Steen Væver

Opskriften på sovs og ændrede fængselsroller

De elsker det!

Den gode mad, sovsen og en lækker dessert som afslutning. Fængselsfunktionær Søren Grønnegård, Svendborg arrest, punkterer myten om, at kriminelle foretrækker junkfood. Han startede for et halvt år siden et madlavningsprojekt i Svendborg arrest, hvor nogle af de mest rå børster en gang om måneden laver mad fra bunden. Med en fortid som slagter besidder Søren Grønnegård en forkærlighed for det, at lave mad. Den har han overført til de indsatte. De vokser med opgaven og er pavestolte, når de også er med til at servere deres værker for alle de andre i arresten.

MUS

Det hele tog sin begyndelse under en af de MUS-samtaler man som ansat i Kriminalforsorgen deltager i. Søren Grønnegård ytrede ønske om at finde på en ny aktivitet til de indsatte. Normalt spiller de bordtennis, træner og går på gårdtur, fordi mulighederne i de mindste arresthuse er trods alt begrænsede. Arrestforvareren, og det øvrige personale, var med på ideen. Der blev søgt om timer til projektet. En fængselsfunktionær kan nemlig, af sikkerheds-

Søren Grønnegård gør for tiden tjeneste i Odense arrest som led i et par måneders udveksling. Her får han en snak med kokken over de lune deller. Med madskolens succes i Svendborg arrest håber Grønnegård, at projektet kan udvides til en fast aktivitet året rundt. Oprindeligt var det ment som en vinteraktivitet. De indsatte arbejdsiver og åbenlyse glæde ved madlavningen danner imidlertid grobund for mere.

mæssige hensyn, ikke forlade sin post flere timer ad gangen for at bygge en sovs op fra bunden. Og timerne blev bevilliget. To hundrede i alt, til den tidligere slagter, som dermed havde mulighed for at føre sine intentioner ud i livet, sammen med de indsatte.

Menuen i det sydfynske arresthus står normalt på færdigproduceret mad fra Sdr. Omme. Men de fredage, hvor køkkenholdet har gjort deres entré, har den postomdelte mad været afbestilt, og

pengene er i stedet brugt på indkøb af råvarer. Det kan gøres for firehundrede kroner i et hus med toogtyve indsatte, og så er det enten med en dessert eller kage som afslutning.

Fri af rollespil

Søren Grønnegård oplever, at indsatte spiller en rolle i forhold til hinanden. Så snart to indsatte har fællesskab, snakker de om kriminalitet og stoffer og måske

om hvor træls hele fængselssystemet er skruet sammen. Men for manges vedkommende, er det en påtaget rolle. De vil egentlig gerne være fri for hele tiden at skulle opføre sig på en bestemt måde i forhold til den helt specielle omgangstone der er indsatte og personale imellem. Når de står i køkkenet, fjernt fra de andre, får tonen en helt anden lyd. De ikklæder sig en rigtig kokkeuniform, og de lever sig hurtigt ind i rollen som dem, der skal give de andre en på opleveren. Trangen til at bryde med rollemønstrene viser sig også tydeligt ved, at en mordsigtet har arbejdet sammen med en sædelighedsforbryder, som i selskab med andre indsatte under fængslets tag ikke behøvede at føle sig truet. De indsatte i Svendborg arrest skriver en evaluering efter hver omgang kokkerering de har deltaget i. Og de giver klart udtryk for at det er dejligt at kunne sænke paraderne og gøre sig fri af fængselsrollerne, når de er i køkkenet. Det har en positiv, afsmitende affekt, at de får nogle timer sammen "langt borte" fra det øvrige fængsel, og de er mildest talt begejstrede over det sociale samvær over gryderne. Søren Grønnegård møder som regel ind om morgenen for at købe ind, hvorefter køkkenholdet samles over middag. Der er plads til fire mand på hvert hold, hvilket har været let at besætte. Der er normalt dobbelt så mange tilmeldte som der er plads til. Derfor er det også hans håb, at DfK vil tilføje flere timer til projektet, så flere kan komme til, og madlavningen kan blive en integreret del af de indsattes aktiviteter. Som udgangspunkt er køkkenprojektet nemlig kun tiltænkt som en vinteraktivitet, og det er synd, når noget så basalt som madlavning har en positiv indflydelse på nogle af landets mest kriminelle mennesker. Madlavningen byder på flere muligheder. Derfor håber vores madglade kollega også at kunne fortsætte sommeren over ligesom

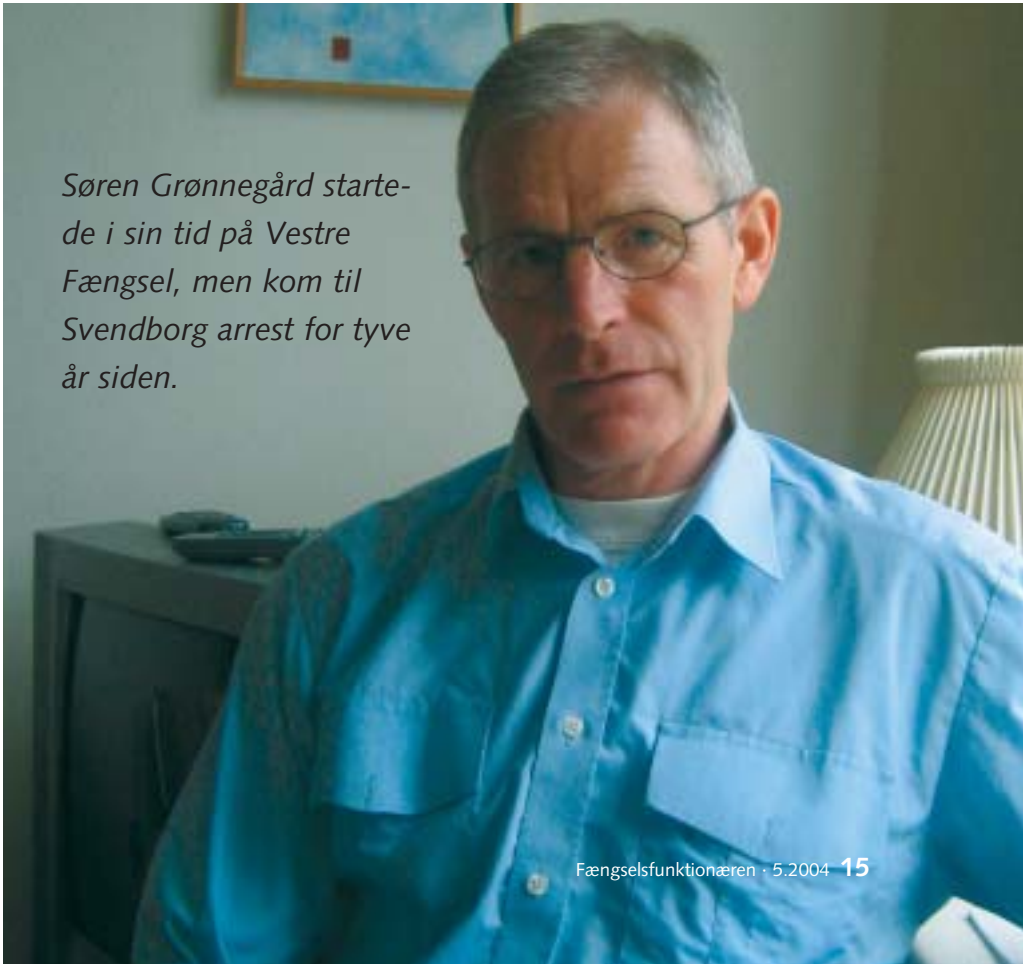
han ønsker, at køkkenholdet kan samles to gange om måneden i stedet for hver fjerde fredag.

Inspiration udefra

Nu ved man jo ikke alt, blot fordi man er slagter og selv kan skrue retterne sammen. Derfor forberedte Søren Grønnegård sig på sin nye rolle ved at kikke en ægte kok over skulderen. I Odense arrest har man eget køkken og personale udefra, til at servicere 69 indsatte hver dag, tre gange om dagen. Det gav mulighed for et samarbejde mellem Søren Grønnegård og køkkenleder Jan Sørensen, også i forhold til rollen som underviser. Jan Sørensen har nemlig selv erfaring som underviser. Han lærer voksne om madlavningens facetter og har derfor kunnet bidrage med inspiration til det noget mindre arresthus i Svendborg.

En af de vigtigste forudsætninger for at motivere en flok rødder til at pille løg og nænsomt arbejde i sovs og desserter, er at møde dem, hvor de står. Det er allerede en fast del af forløbet, at de indsatte selv kommer med forslag til dagens hjemmelavede ret. "Vi snakker om det, siger Søren Grønnegård. Om hvad de er gode til, og hvis én på holdet er god til at bage kage, så får han lov. Og de vokser af det! De er selv med til at servere maden for deres medindsatte. Når vi forlader køkkenet ved alle i huset, at der er en oplevelse på vej. Det breder en god stemning i hele arresten, udover duften af god steg med sovs og kartofler. Indtil videre har menuen stået på retter som forloren hare, karbonader og steg. Det kan godt være, de er nogle børster. Men et eller andet sted elsker de god, solid mad. ■

Af Kenneth Skipper

A portrait of Søren Grønnegård, a middle-aged man with short grey hair and glasses, wearing a light blue button-down shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is a simple indoor setting with a framed picture on the wall and a lamp visible on the right.

Søren Grønnegård startede i sin tid på Vestre Fængsel, men kom til Svendborg arrest for tyve år siden.

Vi styrer jo i praksis selv biksen

Den såkaldte Kontraktafdeling i Nyborg Statsfængsel har sin egen store have indenfor ringmuren, hvor de indsatte bruger meget tid når vejret er til det.

Ingen vold og trusler mod de ansatte. Få sygedage. Kammeratlig tone mellem ansatte og indsatte? Det er ikke en forsinket aprilsnar, men virkeligheden på Kontraktafdelingen i Nyborg Statsfængsel.

Man fornemmer straks den gode stemning ligeså snart man træder ind af døren. Selvom aprilvejret udenfor viser sig fra sin mest regnfulde og mørke side,

er der lyst indenfor. Der dufter af friskbrygget kaffe, og en indsat hilser venligt på med et nik og et "hej!" Fængselsfunktionærerne Charlotte Mosevang og Tom Christensen får et par kærlige jokes med på vejen fra et par indsatte, mens de slentrer ned til frokoststuen. De er begge ansat på Kontraktafdelingen i Nyborg Statsfængsel.

Kontraktafdelingen er en selvstændig afdeling med egne bygninger indenfor Nyborg Statsfængsel, som siden 1994 har haft narkomaner til afsoning på særlige kontraktforhold. Narkomanerne forpligtiger sig til at modtage behandling mod deres misbrug. Til gengæld afsoner

de under friere rammer. Det betyder bl.a. at de kommer på mange ture ud af fængslet og omgås de ansatte på afdelingen mere end på en traditionel fængselsafdeling.

"Vi er meget glade for at være her," siger de nærmest i munden på hinanden. Tom Christensen har været på afdelingen i syv år, mens Charlotte har været der i to år. "Der er en helt anden stemning her end på andre afdelinger. Dialogen mellem ansatte og de indsatte er rigtig god. Der er en tydelig gensidig respekt. Det giver et rigtigt godt arbejdsklima," siger Charlotte Mosevang.

Kontraktafdelingens statistikker over

sygefravær fortæller samme historie. I de ti år afdelingen har eksisteret, har sygefraværet ligget på 5-6 dage pr. ansat om året. I de øvrige fængsler er gennemsnittet 27 sygedage. En markant forskel, der ifølge Charlotte Mosevang er meget nem at forklare: "Når jeg melder mig syg, så ved jeg lige præcis hvem af mine kollegaer der skal tage over for mig, fordi vi er så selvstyrende her på afdelingen. Det betyder jo, at man først melder sig syg, når det *virkelig* ikke kan være anderledes."

Medansvar

For Kontraktafdelingens daglige leder Albert Hein, er forklaringen på afdelingens succes meget enkel: "Giver man folk ansvar og medindflydelse, og helt præcist fortæller hvad der forventes af dem, så vokser folk med opgaven og tager ansvar for hinanden. Det har Kriminalforsorgen jo gjort overfor os, og vi har bevist, at vi har kunnet håndtere opgaven – vi styrer jo i praksis selv bixsen." At styre bixsen i praksis betyder at Kontraktafdelingen selv styrer al planlægning omkring bemanningen. Der afsættes hvert år en fast mængde af timer til afdelingen. Så er det derefter afdelingens egne opgave at få timerne til at slå til. "Der kommer ikke bare flere timer til os, hvis vi ikke kan få regnestykket til at gå op. Vi får hverken flere eller færre timer. Men alt hvad vi har overskud af timer efterfølgende er til glæde for os. Det giver os et stort medansvar for der er ingen andre end os selv at smøre den af på, hvis det ikke lykkes," siger Albert Hein.

På kontrakt

Det er lidt den samme tankegang, der ifølge Albert Hein, også gælder overfor de indsatte. Frihed på kontrakt kunne

man kalde det. "Vi giver de indsatte megen frihed, men de ved også, hvad der sker, hvis kontrakten ikke bliver overholdt. Det er ikke nogen spejderlejr det her. Vi er ikke flippere med lilla ble på hovedet. Rammerne er helt klare. Træder de indsatte forkert, så er det ud".

Sådan har det været i de ti år som Kontraktafdelingen har eksisteret. Den faste procedure for de indsatte er, at de i samarbejde med afdelingens socialrådgiver Ivan Mortensen ligger en plan for en udslusning fra afdelingen til et behandlingsforløb. "Hos os skaber vi ro og stabilitet for den enkelte narkoman. Det er nemlig helt afgørende før en narkoman kan sendes videre i systemet til behandling," siger Ivan Mortensen og fortsætter: "Der findes ingen statistikker på succeserne, men jeg er ikke ét sekund i tvivl om, at denne her afdeling er en ubetinget succes. Der er ingen fjendskab mellem os og de indsatte. Vi kan tale fornuftigt sammen, og det skaber et motiverende klima, hvor de ansatte har lyst til at ligge sig i selen for de indsatte."

Ingen vold og trusler

At der ikke er fjendskab mellem de indsatte og ansatte bekræftes af Albert Hein: "De få episoder der har været, er næsten ingen gang værd at nævne, og det er snart flere år siden, at der har været noget overhovedet." Dette afspejler sig tydeligt på afdelingens gange. Flere gange kommer indsatte lige forbi og hilser på i funktionærernes frokoststue. Da en indsat skal have sin daglige medicin, bliver det også klaret af en funktionær i frokoststuen. "Der er ingen grund til at have en sygeplejerske rendende for den smule medicin, der skal bruges her på afdelingen. Det kan vi sagtens klare selv," siger Albert Hein. De frie rammer skal imidlertid ikke misforstås som sløseri og letsindighed fra

Kontraktafdelingens side. De ansatte er ifølge Albert Hein meget beviste om hvad de gør. De frie rammer som de indsatte afsoner under, er et helt bevist virkemiddel. "Ved at give narkomanerne frihed under ansvar, og lade dem forsøge at genskabe en normal dagligdag, er vi med til at genopbygge dem som mennesker. De indsatte køber selv ind, og deltager med madlavning og andre dagligdags gøremål – de føler jo næsten at det her sted er deres hjem," siger socialrådgiver Ivan Mortensen. Albert Hein bakker ham op: "Det er også derfor, at vi gør meget ud af det vi kalder kulturudgang, dvs. ture udenfor fængslets mure, hvor de indsatte bliver trænet op i at kunne begå sig socialt med andre mennesker – det er meget svært for nogen af de indsatte at finde ud af, så derfor er de her ture meget vigtige i forhold til at bygge dem op som mennesker."

Afgørende indsats

At afdelingen yder en afgørende indsats for de indsatte er Albert Hein ikke et sekund i tvivl om: "Vi ved, at vi kan gøre en forskel for de her mennesker. Der findes jo godt nok ingen statistikker på, hvordan vi klarer os, men når en tidligere indsat ringer til os, to år efter at han er blevet løsladt, for at fortælle os at han stadig er stoffri, så behøver jeg ingen statistikker," siger han med et smil og fortsætter: "Det er jo den slags solskinshistorier, der giver energien til at fortsætte arbejdet – og jeg synes egentlig, at vi igennem vores tiårige levetid har haft en del af sådanne solskinshistorier." ■

Af Jesper Bjerrehuus

Reflekterende samtaler

I anstalten ved Herstedvester har nogle af de langtidsindsatte siden januar 2003 haft mulighed for at deltage i reflekterende samtaler med personalet.

Samtalerne gennemføres efter en norsk model, der er udviklet af professor Tom Andersen fra Universitetet i Tromsø.

Samtalemodellen

Overordnet kan man sige, at samtalerne form er struktureret, mens indholdet er mere uformelt. De afvikles således at der er to personalemedlemmer til stede sammen med den indsatte og der lægges op til, at det er den indsatte selv der bestemmer hvad der skal tales om. Det kan være personlige problemer, forskellige oplevelser, familiemæssige forhold, situationer der er opstået i fængslet, den begåede kriminalitet eller noget helt andet. Hovedsagen er, at den indsatte har noget at tale om.

"Det er meget forskelligt, hvad der tales om og faktisk er tidspunktet for samtalen det eneste der på forhånd ligger fast," siger fængselsfunktionær Susanne Hansen, der medvirker ved samtalerne.

Samtalerne varer op til en time og det er kun én af medarbejderne, der er aktivt talende med den indsatte. Den anden medarbejder lytter til samtalen og indimellem "afbrydes" samtalen med den indsatte, hvorefter de to medarbejdere så taler sammen om det, der er sagt. Den indsatte er til stede imens og når samtalen med den indsatte genoptages

kan han vælge at kommentere på det, medarbejderne har talt om, eller tale videre om noget helt andet.

Samtale- og lyttekultur

Det overordnede formål med samtalerne er at udvikle en samtale- og lyttekultur mellem ansatte og indsatte. Anstaltens indsatte er ofte præget af personlighedsforstyrrelser med alvorlige kontaktvanskeligheder og manglende evne til at sætte ord på følelser og forestillinger. Det forventes derfor, at samtalerne vil have en effekt på såvel den indsattes hverdag i fængslet, men også på sigt, når den indsatte løslades. Man håber således, at de indsattes forbedrede kommunikationsmuligheder vil betyde mindre risiko for tilbagefald til ny kriminalitet.

Der er lagt vægt på, at anstalten kan tilbyde de indsatte meningsfulde, udviklende samtaler, der styrker evnen til at lytte og tale. Samtidig giver det mulighed for at aktivere og uddanne en større del af personalet i behandlingsarbejdet.

Der er ikke stillet egentlige krav om målbare resultater, men det betyder ikke, at ambitionsniveauet er svækket hos de medarbejdere, der deltager i projektet. Tværtimod. Der er fokus på mange succeskriterier, når personalet beskriver den nye samtaleform.

"Det er vanskeligt at dokumentere effekten af samtalerne, men de mange positive tilbagemeldinger vi får fra de indsatte, giver os et billede af, at det virker," siger psykolog Hanne Grosen.

Socialrådgiver Birgitte Melbye peger på et andet synligt resultat af samtalerne: "Det gode tværfaglige samarbejde med fængselsfunktionærerne udbygges og er meget værdifuldt, også i dagligdagen på afdelingerne," siger hun.

Der er ighed om, at personalet

også selv har et stort udbytte af at medvirke i samtalerne med de indsatte, idet de afvikles under andre former end normalt og i en helt anden atmosfære.

Forsøgsordning

Da Anstalten ved Herstedvester i år 2000 første gang fik kendskab til samtaleformen havde den været brugt i Kalmar Anstalten i Sverige i næsten 10 år.

Efter en tids nærmere overvejelser og kontakt til de nordiske kolleger blev der indledt et samarbejde, hvor medarbejdere fra Anstalten ved Herstedvester deltog i såvel møder som konferencer. I foråret 2002 blev det besluttet at iværksætte en forsøgsordning, når den fornødne personaleuddannelse/træning havde fundet sted. Herefter påbegyndte ti fængselsfunktionærer, to socialrådgivere, en psykiater og en psykolog de reflekterende samtaler. Der blev dannet makkerpar bestående af henholdsvis en uniformeret og en civil medarbejder.

Hvert makkerpar får en indsat som fast samtalepartner og alle forløb starter op med en ugentlig samtale de første tre gange. Herefter tilbydes den indsatte at fortsætte forløbet med samtaler ca. hver 14. dag. Det betyder, at de fleste af de indsatte, der medvirker, kommer til samtale 15-20 gange om året. Der er ikke fastsat begrænsninger, i forhold til hvor lang tid et forløb kan vare. Indenfor det første år ordningen har kørt, har kun to af de ti indsatte, der har deltaget fra starten, valgt at afslutte. Det betyder blandt andet, at tilbuddet om reflekterende samtaler til andre interesserede indsatte kan have lange udsigter. ■

Af John Rasmussen

Den tætte kontakt til de indsatte

Reflekterende samtaler

- Fra 2004 er ordningen med reflekterende samtaler gjort permanent i Anstalten ved Herstedvester og gruppen af medarbejdere er udvidet fra 10 til 14 uniformerede og fra 4 til 6 civile.
- Såvel indsatte som ansatte vurderer at have fået udbytte af samtalerne.
- Af de samtaler der aflyses, står fængselsfunktionærerne for størstedelen. Dette skyldes oftest tjenstlige forhold eller sygdom.
- Der føres ikke notat om indholdet i samtalerne.
- De oplysninger som de indsatte fremkommer med videregives ikke med mindre den indsatte godkender det – undtaget herfra er oplysninger om kriminalitet, narkotika, trusler om vold og selvbeskadigelse.
- Personalet ønsker at udvide deltagelsen i det eksisterende nordiske samarbejde.

Kollegerne Brian, Helle og Josva i færd med at løse nogle af dagens administrative opgaver på afdelingen MO.

En travl hverdag i Anstalten ved Herstedvester opleves mindre belastende, når personalet har overskud til at etablere en tæt kontakt til de indsatte.

Udgangspunktet for alle indsatte i anstalten er, at de har behov for psykologisk og/eller psykiatrisk behandling. Det er naturligvis et vidt begreb og i dagligdagen oplever man også stort set alle typer af indsatte. Nogle er psykisk

meget ustabile og derfor mere behandlingskrævende, mens andre klarer hverdagen stort set problemfrit.

Selvom fængselsfunktionærerne har mange opgaver, der skal løses samtidigt, er det væsentlig for personalet, at de har tid til at opholde sig blandt de indsatte. Det giver den nødvendige ro og skaber overblik.

Det ses blandt andet af de sidste par års volds- og trusselsstatistik. Til trods for, at størstedelen af anstaltens indsatte afsøner længerevarende domme for personfarlig kriminalitet, er det ikke frygten for overfald, der præger personalets hverdag. Den bedre personalenorme-

ring, i forhold til landets øvrige fængsler, er ikke kun af væsentlig betydning for fængselsfunktionærernes tætte kontakt til de indsatte, men gør også at episoder kan håndteres meget bedre af den enkelte ansatte. Det gør en forskel, at flere kolleger hurtigere kan komme til stede og gribe ind i konfliktsituationer.

Den største afdeling

På bygning KO's øverste etage ligger MO, der med sine 26 indsatte er anstaltens største afdeling. Personalenoreringen her er også højere end i landets øvrige fængsler og det har betydning for både behandlingen af de indsatte og for sikkerheden. Der er fire fængselsfunktionærer på arbejde henholdsvis formiddag og eftermiddag. Ud over antallet af ansatte i forhold til indsatte, er der en række andre faktorer der gør sig gældende når det handler om at styrke behandlingen og sikkerheden. For en del år siden var der ofte uro på afdelingen og det blev derfor besluttet, at aflåse den mellemdør, der adskiller afdeling M fra afdeling O. Således er den fysiske indretning nu to afdelinger med hver 13 indsatte og et personalekontor i midten. Med fire fængselsfunktionærer på vagt ad gangen er afdelingen aldrig ubemandet og kun i sjældne tilfælde er kollegaerne alene.

Der lægges stor vægt på den fysiske tilstedeværelse blandt de indsatte. Det er nødvendigt for at observere de indsatte adfærd og for at kunne gribe ind, allerede inden situationer og konflikter udvikler sig.

Fængselsfunktionærerne Lene Hvidtfeldt og Helle Gydesen, der begge har været tjenestegørende på afdelingen i en årrække, er enige om, at det er belastende at arbejde med psykisk syge kriminelle. De indsatte fremsætter da også tidvis trusler mod både medindsatte og

personalet, men det er kun i sjældne tilfælde at truslerne bunder dybt.

Mødeaktivitet

Et andet forhold der har betydning for anstalten er de tværfaglige møder, der dagligt (på hverdagene) afholdes på alle afdelinger. Her deltager ud over det uniformerede personale også blandt andet terapeuter, socialrådgivere, sygeplejersker og den juridiske ledelse. På møderne gennemgås hver enkelt indsat og hans/hendes adfærd i det forgangne døgn. Det giver dels de civile medarbejdere nogle afgørende oplysninger, som bruges i behandlingsarbejdet og dels betyder det, at ingen indsatte bliver "glemt" i mængden. Det er også på disse møder, man drøfter hvilke tiltag der skal sættes i værk, hvis en indsat begynder at frembyde problemer.

"Det er en misforståelse, at Herstedvester udelukkende er et fængsel for de svageste indsatte. Sådan var det måske engang, men i dag har vi alle typer af indsatte, og det stiller endnu større krav til personalet. Vi skal hele tiden være

meget opmærksomme på hvordan de indsatte grupperer sig og om hvem der forsøger at styre de øvrige," siger fængselsfunktionær Helle Gydesen.

Antallet af fængselsfunktionærer i forhold til antallet af indsatte har sammen med den fysiske indretning af afdelingen og en organiseret mødestruktur, stor betydning for personalet, men der er også andre forhold, der er væsentlige. "Sammenholdet mellem kollegerne er nok det vigtigste. At vi kender hinanden og arbejder godt sammen er helt afgørende for at det hele fungerer," siger fængselsfunktionær Lene Hvidtfeldt.

Hendes kollega Brian Jørgensen er enig. "Men der er også mange ting vi gerne vil have forbedret. Eksempelvis mangler vi nogle hele eller halve dage, hvor alt personalet på bygningen kan mødes og tale om de daglige rutiner og om holdninger til forskellige spørgsmål. Det ser ud til at vi nu får sådanne bygningsmøder, og så håber vi at det fortsætter regelmæssigt fremover," siger Brian Jørgensen. ■

Af John Rasmussen

Fængselsfunktionærerne i Anstalten ved Herstedvester er godkendt af Sundhedsstyrelsen som lægefaglige medarbejdere.

Det betyder blandt andet, at de har adgang til de psykiatriske/psykologiske journaler og at de skal deltage både individuelt og som gruppe i en lang række behandlingsmæssige aktiviteter på lige fod med anstaltens behandlingspersonale (læger, psykologer, socialrådgivere og sygeplejersker).

Ny inspektør i Nyborg

Midt i en turbulent tid, har Nyborg Statsfængsel fået ny fængselsinspektør. 50-årige Arne Tornvig Christensen er manden, der bl.a. skal bidrage til at genskabe roen.

Han er ikke til store armbevægelser og forkromede udtalelser omkring fremtiden. Visionerne holder han tæt til kroppen. "Ikke fordi jeg ikke har nogen visioner og mål, det har jeg naturligvis, men jeg har været så kort tid i mit nye job, at det ville være alt for tidligt at kaste sig ud i sådanne udmeldinger."

Sådan siger Arne Tornvig Christensen, som pr. 1. april i år lagde politiuniformen som vicepolitimester i Køge på hylden til fordel for en stilling som fængselsinspektør i Nyborg Statsfængsel. "Efter at have skiftet rundt mellem forskellige stillinger hos Politiet og Justitsministeriet i en årrække, havde jeg et ønske om at prøve noget nyt med nogle nye udfordringer - derfor var jeg ikke i tvivl da jeg så at stillingen som fængselsinspektør i Nyborg blev ledig," siger Arne Tornvig Christensen. Særligt ønsket om at have med mere daglig administration og ledelse at gøre, var en væsentlig årsag til, at Arne Tornvig Christensen søgte stillingen. Et ønske, der er blevet opfyldt til fulde. "Jeg må sige, at mine ønsker om mere ledelse, administration og daglig kontakt med medarbejdere er blevet opfyldt - og lidt til," siger Arne Tornvig Christensen med et smil og fortsætter. "Jeg kan rigtig godt lide at have med mange forskellige mennesker at gøre i mit daglige arbejde, og tale med de medarbejdere man har omkring sig. Derfor har jeg gjort meget ud af, at

"Jeg har set meget frem til at starte i Nyborg Statsfængsel. Derfor har det glædet mig at opleve, hvor godt de ansatte har taget i mod mig," siger Nyborg Statsfængsels nye fængselsinspektør.

komme rundt i de forskellige afdelinger og tale med ansatte såvel som indsatte".

Fortrinligt samarbejde

At der har været noget at tale om, er der næppe nogen tvivl om. Med fangeoprettet i januar måned i Nyborg Statsfængsel, har klimaet i fængslet været spændt mellem de ansatte og grupper af indsatte. "Det er klart, at forholdene her i Nyborg har været langt fra normale - derfor har min første store udfordring naturligvis været, at bidrage til at få fængslet normaliseret og løsnet op for spændingen," siger Arne Tornvig Christensen. I denne opgave har Arne Tornvig Christensen kunnet trække på sin mangeårige erfaring fra politiets rækker. "At jeg fra mit tidligere arbejde har været vant til at tale med mange forskel-

lige typer mennesker, har styrket mig til denne konkrete opgave - samtidig har min erfaring fra politiet også været meget brugbar, når temaet har været de ansattes sikkerhed - og det tema har jo desværre været meget aktuelt".

I det hele taget fremhæver Arne Tornvig Christensen flere gange sin erfaring fra sin tid i Politiet, og det gode samarbejde han i denne periode havde med Kriminalforsorgen. Her fik Arne Tornvig Christensen et godt indblik i Kriminalforsorgens arbejde. Et arbejde som han udtrykker stor respekt for. "Arbejdet mellem Politiet og Kriminalforsorgen har for mig at se altid fungeret fortrinligt - det håber jeg også det vil fremover," siger Arne Tornvig Christensen. ■

Af Jesper Bjerrehuus

Profil af en afdelings- formand

Navn:

Erik B. Sørensen

Stilling:

Personale- og sikkerhedskonsulent

Afdeling:

Foreningen af Personale-
og sikkerhedskonsulenter

Antal medlemmer:

29

Tillidskarriere:

1973 – 1975 Bestyrelsesmedlem i
Horsens,
1975 – 1978 Afdelingsformand i
Horsens,
2001 - Afdelingsformand i
foreningen af
Personale- og sikker-
hedskonsulenter

Nuværende udvalgsposter i DF:

Tjenestetids- og lønstrukturudvalget

Ansæt år:

1970.

Tjenestesteder:

1970 – 1971 Anstalten ved
Herstedvester
1971 – 1984 Statsfængslet i
Horsens
1984 – 1994 Arresthuset i Århus
1994 - Statsfængslet
Møgelkær

Erik B. Sørensen

Hvad fik dig til at blive tillidsrepræsentant?

Interessen for personalets ansættelses- og arbejdsforhold samt muligheden for at få indflydelse på udviklingen samt kollegers og egne forhold.

Hvad har været din største udfordring som tillidsrepræsentant indtil nu?

Den største udfordring i min nuværende periode som tillidsrepræsentant har været strukturændringen og de ændringer den har medført i stillingsindhold, kompetencer og forskelligheder fra det ene tjenestested til det andet samt vanskeligheden ved at have overblik over udviklingen, når medlemmerne er spredt ud over mange og forskelligartede tjenestesteder.

Hvilke store opgaver står du og din lokalafdeling over for nu og i den nærmeste fremtid?

At finde fælles fodslag og holdning til alle de forskelligartede krav og opgaver, der er væltet ned over os siden strukturændringen, i en tid hvor udviklingen går stærkt og hvor mål og krav ændrer sig fra måned til måned samt finde fælles holdning til fremtiden og vores organisatoriske ståsted.

Hvordan tror du at Kriminalforsorgen vil udvikle sig i løbet af de næste 5 – 10 år?

Da Kriminalforsorgen jo er stedet hvor mange af samfundets problemer samles, med et eller to års forsinkelse, altså et lidt forstørret billede af den sociale udvikling i visse kredse af befolkningen, kan man frygte for udviklingen i de næste 5 – 10 år. Jeg har gennem flere år haft nær kontakt til medarbejdere i kommunens børne- og ungeafdeling herunder gadearbejdere og SSP medarbejdere og når man erfarer de problemer, de arbejder med blandt ganske unge mennesker, der i deres holdninger afspejler en følelsesmæssig afstumpethed, en næsten total mangel på medfølelse med andre eller forståelse for andres behov, men har et kontant krav om opfyldelse af egne behov uden hensyn til de midler, der tages i anvendelse for at opnå egne krav, kan man se frem til, at det om få år vil stille store krav til Kriminalforsorgens medarbejdere, idet disse unge om få år vil være dem, der fylder fængslerne.

Profil af en afdelings- formand

Navn:

Robert Filtenborg Demény

Stilling:

Fængselsfunktionær

Afdeling:

Arrestfunktionærernes
Organisation Jylland

Medlemmer:

365

Tillidskarriere:

1990 - 92 Afdelingssekretær
Nr. Snede
1992 - 93 Afdelingsformand
Nr. Snede
1999 - 00 2. Suppl.
AO – Jylland.
2000 - 03 Afdelingsnæstformand
AO – Jylland.
2003 - Afdelingsformand
AO - Jylland.

Nuværende udvalgsposter DF:

Personalepolitisk Udvalg

Ansæt år: 1981

Tjenestesteder:

1981 Statsfængslet i Vridsløselille
1984 Statsfængslet ved Nr. Snede
1993 Silkeborg arrest.

Robert Filtenborg Demény

Hvad fik dig til at blive tillidsrepræsentant

Jeg har siden de helt unge år reflekteret over det samfund, der omgiver mig. En sådan adfærd vil, ikke sjældent, skubbe en i retning af organisatorisk arbejde.

I min tid som elev i det daværende Sparekassen SDS, var jeg aktiv i oprettelsen af en elevforening og sad som elevrepræsentant i et par udvalg. Bankverdenen var imidlertid kedelig og blikket faldt på Kriminalforsorgen, som en midlertidig løsning.

Min tillidsmandskarriere i Kriminalforsorgen startede i Nr. Snede. Jeg havde været ansat ca. 9 år, var dødtæt af Kriminalforsorgen og havde faktisk søgt andet arbejde. Der skulle ske noget!

Jeg kom med i bestyrelsen og det sidste år jeg var i Nr. Snede beklædte jeg formandsposten. Det gav det skub der skulle til at genfinde arbejdsglæden og jeg blev i "firmaet".

Mit nuværende virke i AO – Jylland startede ved lidt af et tilfælde. På generalforsamlingen i 1999 manglede man en 2. Suppleant. Jeg bed modstræbende på, da jeg mente jeg havde gjort mit på det felt. Resten er historie.

Hvad har været din største udfordring som tillidsrepræsentant indtil nu

Det er uden tvivl formandshvervet i AO – Jylland.

Vi er DF's næststørste afdeling, hvor medlemmerne er spredt ud over 19 arresthuse i fra Frederikshavn til Tønder, samt hundeførere og rejsehold med bopæl i Jylland.

En formand i et lukket statsfængsel er fuldtidsfrigjort og har medlemmerne tæt på sig. Sådan er det ikke hos os. Medlemmerne er nu engang hvor de er, men den kendsgerning at AO - Jylland skal forsøge at nå det hele med et halvt årsværk til hele afdelingen, det må siges at være noget af en udfordring.

Hvilke store opgaver står du og din lokalafdeling overfor nu og i den nærmeste fremtid

Uha – der er flere ting, der vil kræve vores opmærksomhed.

Bemandingerne i arresthusene er ikke fulgt med tiden. Det lader til, at vi nu får mere personale i de største huse, men vi mangler stadig de mellemstore og små arresthuse. Det skal vi have løst.

Vi ønsker at det daglige samarbejde mellem Direktoratet og arresthusene effektiviseres. I dag er kommandovejene tunge og langsommelige. Man drøner rundt mellem diverse kontorer på alle 5 etager i Strandgade og ofte uden resultat – det er træls og ineffektivt.

Vi ønsker mulighed for, at vi kan henvende os ét sted i Direktoratet. Der skal man have såvel ekspertisen og kompetencen til at træffe afgørelser i arrestspørgsmål.

Efteruddannelse er noget der skal opprioriteres. I årevis har man i arresthusene kørt efter folkeskoleprincippet "ansvar for egen læring". IT, medicinkurser, sagsbehandling er blot nogle af de ting, der hænger.

Hvordan tror du at Kriminalforsorgen vil udvikle sig i løbet af de næste 5 – 10 år

Det er vanskelige tider i øjeblikket. Det har medført en stor fordel. I dag ser vi, i højere grad end tidligere, Kriminalforsorgen som den virkelig er. Førhen blev Kriminalforsorgen drevet ud fra en eller anden drømmeforestilling om, hvordan man gerne ville have, at tingene så ud. Ude i virkeligheden sad man og så måbende til når en eller anden person, med en fremtoning som om vedkommende havde deponeret sin intellektuelle integritet i en højere sags tjeneste, fortalte om arbejdet i Kriminalforsorgen.

Det er slut. Nu ved alle hvad det drejer sig om – på godt og ondt.

Jeg tror ikke, at denne nye erkendelse nødvendigvis vil bringe orden i alting, men det vil muliggøre at stille mere dækkende krav til det politiske system.

Hvordan tingene vil udvikle sig, kommer i høj grad an på politikernes vilje til at bevilde os de penge, der skal til. En ting er jeg dog ikke i tvivl om. Vi vil i årene der kommer se, at fangebehandlingen i fængsler og arresthuse bliver langt strammere og mere reguleret, end vi har kendt tidligere.

DEBAT

Vi skal modtage indlæg til næste nummer senest 10. maj 2004

KUC-KUC FALDERA

Af Peter Bæk
tillidsmand Odense Arrest

Som en af mange kollegaer ud over det danske land har undertegnede modtaget en skatteforhøjelse for indkomståret 2000, for forkert udbetalt skattefri rejsegodtgørelse, og ligger p.t. i en strid med skatteforvaltningen i Odense, som næsten kan sidestilles med skyttegravskrigen under 1. verdenskrig.

Som følge heraf, og i håb om at kunne finde ud af præcis hvordan skattemyndighederne fortolker "Rejsebegrebet" henvendte jeg mig den 14. april 2004 til Kriminalforsorgens Uddannelsescenter.

Da min tankevirkosomhed er meget primitiv, tog jeg det som en selvfølge, at KUC/Direktoratet som konsekvens af arbejdsgiverkontrollen fra Told & Skat i 2002, og de efterfølgende skattesagers opstart, har taget kontakt til Skatteregion København, for at få retningslinier for den fremtidige udbetaling af rejsegodtgørelse/udstationering i forbindelse med ophold på KUC.

Da jeg efter den obligatoriske omstillingsprocedure får fat i den ansvarlige medarbejder for dette område på KUC, spørger jeg så til førnævnte kontakt til skattemyndighederne. Da medarbejderen svarer, at der ingen kontakt havde været til skattemyndighederne, begynder mine alarmklokker at ringe, som stod jeg 30 cm fra rådhusklokkerne. Jeg spurgte så noget forfærdet, om man så til stadighed udbetalte skattefri rejsegodtgørelse, som man gjorde i år 2000, til hvilket der blev svaret ja. Jeg gjorde så pågældende opmærksom på, at alle der havde gået på skolen efter arbejdsgiverkontrollen år 2002 også var potentielt skattepligtige af de udbetalte penge. Til dette var svaret: "Det er billigere for os,

at udbetale skattefri rejsegodtgørelse, end at give jer timer for det."

Jeg spurgte så om man i det mindste ikke orienterede eleverne om mulighederne for at blive skattepligtig af de udbetalte penge. Til dette var svaret: "Det er ikke vores problem, men Dansk Fængselsforbunds."

NEJ, NEJ OG ATTER NEJ

Administrativ Service udsendte den 7. oktober 2002 en skrivelse til Kriminalforsorgens tjenestesteder. Denne omhandlede den fremtidige praksis omkring udbetaling af skattefri rejsegodtgørelse, efter arbejdsgiverkontrol fra Told & Skat. Denne skrivelse gør i den grad op med den daværende praksis for udbetaling af skattefri rejsegodtgørelse, og burde da også have ændret praksis på KUC. Ydermere kan jeg oplyse ansvarshaverne på dette område om, at der tilhørende Ligningslovens bestemmelser foreligger et arbejdsgiveransvar. I en bekendtgørelse om rejse- og befordringsgodtgørelse der henfører til Ligningslovens § 9 stk. 5 står der i § 1 første punktum: "Arbejdsgiveren/hvervgiveren skal kontrollere, om betingelserne for at udbetale skattefri rejsegodtgørelse er opfyldt, herunder antallet af erhvervsmæssige dage."

KUC og Kriminalforsorgen stræber i den grad efter at blive taget seriøst af sine medarbejdere. Jeg tænker således i mit stille sind, hvordan skal man dog kunne tage dem seriøst, når de i den grad tilsidesætter alt som er ret og rimeligt, vel vidende at denne problemstilling har eksisteret i snart 2 år?

Dette drejer sig jo ikke om småpenge. For nogle kollegaer er konsekvensen ligefrem at man må optage banklån mv., for at kunne betale skattemyndighederne det skyldige beløb tilbage. Det som kan undre en simpel fængselsfunktionær er, at de ansvarshavende i Kriminalforsorgen ikke har stået på skattemyndig-

hedernes tær, for at få dem til at udstikke præcise retningslinier på dette område. Undertegnede har den 19. april 2004 haft kontakt til arbejdsgiverkontrollen ved skatteregion København, som udtalte, at de, hvis de blev foreholdt meget specifikke situationer (rejsetimer, arbejdstid mv.), fra en arbejdsgiver, ville udstikke skriftlige vejledninger til arbejdsgiveren for disse forhold. Disse ville ikke være endeligt bindende, men dog give Direktoratet nogle retningslinier at arbejde efter. Når "Rejsebegrebet" er så svært at definere, hvorfor er eleverne på KUC ikke fra starten blevet opfordret til, at kontakte deres egen kommune og bede om et bindende ligningssvar om netop deres rejsesituation? Direktoratet/KUC er jo bekendt med at der er problemer ude i de enkelte ligningskommuner.

Slutteligt vil jeg sige til ansvarshaverne i Direktoratet for Kriminalforsorgen (hvem vides ikke): "**Rejs jer op. Kom i gang og tag dog et ansvar for dette virvar**".

Til Dansk Fængselsforbund skal siges: "**Hvis denne sag har så høj en prioritet som det siges, hvorfor har man ikke undersøgt forholdene på KUC ??**." ■

Om Fængselsfunktionæren

Fængselsfunktionær
Sara Ottesen
Odense Arrest

Før i tiden læste jeg med glæde Fængselsfunktionæren, hver gang den kom dumpende ind ad brevsprækken. Der var forskelligt navnenyt, små historier fra diverse FI-stævner, indlæg med saft og bid, der kunne provokere en til selv at skrive et indlæg. Hvor er det ble-

DEBAT

vet af? Nu er artiklerne blevet så korrekte, udvandede og politiske, at de i hvert fald ikke kan provokere mig, men snare lulle mig i søvn. Jeg føler, at vores blad nu bliver skrevet i et sprog og i en stil, der henvender sig mere til politikere end til os. Er det det der er meningen? For så er jeg ikke sikker på, at I varetager medlemmernes interesse. ■

Kom venligst på arbejde, gå venligst hjem!

*Fængselsfunktionær
Birgit Hedegaard Olesen
Vestre Fængsel*

Så skete det. Palmesøndag den 4. april havde jeg igen 10ende mands posten, hvilket betyder, at jeg skal møde kl. 08.00 og gå hjem med det samme, hvis der ikke er sygdom, eller en anden kollega ønsker at tage hjem, så jeg kan overtage hans/hendes post. Og hvad får jeg så for at møde kl. 08.00 og gå hjem igen? Ingenting. Ikke engang bare én enkelt time. På hverdage møder vi ind kl. 07.00 og skal gå hjem kl. 08.00 efter samme concept som ovenstående. Dette får vi den ene time for, vi har været der. Det er en af måderne at forhandle sig frem til at dække opstået sygdom, men den er ikke særlig god, og den er ihvertfald en arbejdsglæde-dræber.

Det er i Sydfløjen på Vestre Fængsel, at man er nået frem til dette resultat. Jeg kom dertil den 1. december, er faldet godt til, er også glad for at være der; men noget chokeret over den mangel på respekt, som føromtalte post dybest set må siges at være, og som gives os ca. en gang om måneden. Finder denne fremgangsmåde mon sted på andre tjenestesteder? På Vestre eksisterer den kun i Sydfløjen.

Jeg har bedt mig fritaget for posten via mail; men fik ingen svar. Forsøgt at få lovligheden be- eller afkræftet gennem vores forbund, men har heller ikke der modtaget svar. Dette bestyrker mig i troen på, at aftalen ikke er lovlig. Jeg mener at vide, at lokalaftaler ikke må gøres ringere end det, hovedforbundet får forhandlet sig frem til.

Sikkert er det, at er det en lovlig aftale, må jeg selvfølgelig acceptere den som alle andre. Jeg vil bare gerne vide om sporet, som jeg er inde på, er helt forkert. ■

Svar til fængselsfunktionær Birgit Olesen

*Af tillidsrepræsentant
Claus Nors Pedersen*

Som tillidsrepræsentant i Sydfløjen på Københavns Fængsler vil jeg gerne knytte nogle kommentarer til Birgits indlæg. Baggrunden er, at ledelsen på Københavns Fængsler i november 2002 pålagde alle fængslets afdelinger selvafløsning for akut sygefravær. Organisationen opponerede voldsomt over beslutningen, blandt andet på grund af risikoen for nedposteringer.

Postbesættelsen med 9 fængselsfunktionærer i turnus til ca. 120 indsatte er i forvejen utilstrækkelig.

Som medarbejdere i Sydfløjen var det afgørende for os, at der var en fængselsfunktionær til stede i fløjen, som kunne afløse straks ved sygdom, frem for at skulle nedpostere i op til en time, før rådighedsvagten kunne komme ind. Det var baggrunden for at vi dengang indgik aftalen og personalet i fløjen havde ikke bemærkninger til den, da den blev forelagt på et personalemøde.

Det er ikke verdens bedste aftale, men vi prioriterede altså sikkerheden for

kollegaerne højest, især i betragtning af, at næsten alle fængslets observationsceller er samlet i Sydfløjen. Dertil kommer det meget belastede klientel, der naturligt følger af at være fængslets isolationsafdeling.

Jeg har tidligere efterlyst kommentarer og forslag fra medlemmerne i fløjen til forbedringer af aftalen, men tilbagemeldingerne var, at medlemmerne fandt aftalen tilfredsstillende.

Efter min opfattelse er det en helt lovlig aftale, indgået mellem den valgte tillidsrepræsentant og afdelingsledelsen.

I øvrigt er det ikke korrekt, at man ikke får timer for at møde på disse vagter, idet man altid tilskrives normtid. Såfremt der ikke er behov for afløsning kan den enkelte fængselsfunktionær vælge, hvorvidt man vil afspadsere resten af dagen eller blive på tjeneste og afvikle fritidsaktiviteter med de indsatte.

Der er altså nærmest tale om en "blank dag", men man kan aldrig trækkes for mere end 6 timers afspadsring og man kan tilrettelægge aktiviteter med de indsatte på dagen, således at man forbliver på tjeneste.

Som du ved, så genforhandler vi aftalen i øjeblikket og resultatet af drøftelserne er i øjeblikket til høring hos vores medlemmer i Sydfløjen. Det er naturligvis min forhåbning, at det kan lykkes at få bred opbakning til ændringerne og at alle finder, at hensynet til sikkerheden fortsat er tilgodeset. ■

NAVNE

Afsked med fængselsfunktionær Hans Pihl, Arresthuset i Nakskov

Den 30. december 2003 fyldte Hans 60 år. Han har igennem flere år sagt, at han ville gå på pension, når han nåede denne alder. Så den 31. maj 2004 er det slut. Denne dag stopper Hans' karriere i Kriminalforsorgen efter næsten 39 års ansættelse.

Han startede den 1. november 1965 i Anstalten ved Herstedvester. Her var han indtil 1. juni 1968 hvor han startede i Arresthuset i Nakskov og har været her lige siden, dog med et par enkelte udstationeringer undervejs. Det har egentlig aldrig været hans mening, at han skulle ende i Nakskov, da både han og hans kone Ruth er fra Langeland. Det var mere det fynske der trak, men som med så mange andre ting her i livet, kan tingene ændre sig og det endte med, at de byggede hus og blev boende i Nakskov.

Hans har igennem årene været en aktiv person. Han har været tillidsmand en del år og indtil sin fratrædelse sikkerhedsrepræsentant, hvor han gerne har taget en diskussion med Politimesteren om mangt og meget. Han har i mange år taget sig af arrestens depot og har sørget for, at der ikke manglede sæbe, tandbørster, papir samt saltabletter til opvaskemaskinen. Han har også været foregangsmand, når der skulle ryddes op eller gøres rent i arresten. Mange gangmænd har i tidens løb

fået et par ord med på vejen, hvis de var begyndt at falde lidt af på den.

Hans er et meget socialt menneske. Mange indsatte opfatter ham som en hård betjent, men inderst inde banker der et blødt hjerte, som gerne tager sig af en indsat, hvis der er problemer. Han er også den, som op til jul går til købmanden og køber en gang æbleskiver og dermed sørger for, at de indsatte får lidt udover det sædvanlige. Igennem sin uddannelse som baker, har han ofte givet råd og vejledning til de indsatte, når de har haft problemer med bagværket.

I sin fritid er Hans også meget aktiv. Meget af sin fritid har han brugt på skoler og i foreninger med at holde foredrag og vise lysbilleder om arresten. Som gammel FN soldat i Congo er han aktiv i deres soldaterforening. Han har fået ikke mindre end to medaljer, den seneste i sølv, for sit store arbejde for foreningen. Sammen med Ruth er han hvert år aktiv i dilletantforeningen, hvor Hans laver kulisser og Ruth er på scenen. Hver mandag sommeren igennem mødes han til atletik sammen med andre herrer på hans alder og i de senere år har han deltaget i cykelløbet Sjælland-Rundt og Langeland-Rundt hvor han samtidig fungerer som turistguide, da det jo er hans fødeø vi er på.

Der bliver også tid til at besøge

begge døtrene og deres familier på henholdsvis Fyn og Sjælland og her giver han gerne en hånd med, når der skal passes børn eller bygges om.

Det bliver mærkeligt at komme på arbejde fremover, når du ikke er der mere. Du var der, da vi blev ansat, så det har næsten været en selvfølge, at du altid ville være der. Men vi forstår godt, at du har taget beslutningen om at stoppe. Man skal som bekendt stoppe mens legen er god. Skulle din vej falde forbi arresten, er du altid velkommen til en snak og en kop kaffe.

Vi håber du må befinde dig rigtig godt i din nye tilværelse og nyde det sammen med Ruth, børn og børnebørn.

På personalets vegne
Erling B. Pedersen

NAVNE

25 års jubilæum

Benny Johansen, Arresthuset i Nakskov, kan den 1. juni 2004 fejre sit 25 års jubilæum i Kriminalforsorgen. Benny sprang fra elektrikerjobbet på Nakskov Skibsværft og startede sin karriere i Kriminalforsorgen på Vestre Fængsel i 1979. Han vendte dog hurtigt tilbage til sin hjemegn, idet han fik ansættelse i Arresthuset i Nakskov.

Gennem sin interesse for at arbejde med læder, har han i flere år stået for en del af de indsatte fritidsbeskæftigelse, med undervisning i hvordan man blandt andet laver et bælte. En god beskæftigelse til de indsatte og som næsten enhver kan finde ud af.

Benny er også en iværksættertype og skal i den forbindelse have stor ros for, at han fik en produktion af bæltet op at stå. Igennem flere år forsøgte han at få lov til at lave bæltet til Kriminalforsorgens personale, men mødte ikke den store forståelse i Direktoratet. Men til sidst lykkedes det og en egentlig produktion kunne sættes i gang. Det betyder en god beskæftigelse til de indsatte og til sidst et pænt pengebeløb til arresten.

Benny er en utrolig vellidt kollega, som med sit rolige og venlige væsen hurtigt skaber tillid, både blandt ansatte og indsatte. Man går aldrig forgæves, hvis man har brug for hjælp og måske skal have byttet en vagt, så træder han gerne til.

Vi håber at vi må nyde godt af dit selskab i mange år endnu og ønsker dig tillykke med jubilæet.

På personalets vegne
Erling B. Pedersen

25 års jubilæum

Fængselsfunktionær Hermann Valentin kan den 1. juni 2004 fejre 25 års jubilæum. Hermann startede den 1. juni i Århus arresthus, hvor han var 1½ år.

Den 4. november 1980 blev Hermann udstationeret, og senere pr. 1. december 1980 forflyttet til Arresten i Sønderborg, hvor han i dag forretter hans tjeneste.

Dog var Hermann i en periode, fra den 1. april 1996 til den 31. maj 1998 udlånt som regionsværkmester i Sønderjylland, med station i Arresten i Haderslev.

Hermann er vellidt af sine kolleger, selv om den sønderjyske stædighed ikke fornægter sig, som en hjælpsom kollega, der har tjek på det sproglige og det tekniske.

Dine kollegaer i Arresten i Sønderborg, ønsker dig tillykke med jubilæet, og alt godt fremover.

Tillidsmand
Lars Korreborg.

25 års jubilæum

Fængselsfunktionær Bent Langenberg, kunne den 1. april 2004 fejre sit 25 års jubilæum. Bent startede i Arresten i Sønderborg-direkte fra gaden – hvor han har været hele sin tjenestetid.

Bent er vellidt af sine kollegaer, som en der er villig til at tage ekstravagter, når der er behov for det. Men han er også kendt som en vittig fyr, når der er fest i gaden. Bent er også den, der har haft flest juleaftener i arresten – så var han sikker på at få noget at spise – men det sluttede, da han blev gift med Ingelise.

Dine kollegaer ønsker dig tillykke med jubilæet, og alt godt fremover.

Tillidsmand
Lars Korreborg.

STA informerer

Dagpenge, fratrædelsesgodtgørelse og rådighedsløn

Nedenfor vil vi kort beskrive STAs praksis ved behandling af sager, hvor medlemmer modtager rådighedsløn eller en fratrædelsesgodtgørelse for tjenestemænd med ret til rådighedsløn. Det skal understreges, at det kun er i enkeltstående tilfælde, at en fratrædelsesgodtgørelse ikke medfører fradrag i dagpenge og efterløn.

En tjenestemand kan normalt siges op med 3 måneders varsel, og kan under visse forudsætninger også opsiges med samme varsel. Hvis en afskedigelse skyldes ændringer i forvaltningens organisation eller arbejdsform, har tjenestemanden ret til rådighedsløn i 3 år.

Fratrædelsesgodtgørelse i stedet for rådighedsløn

En tjenestemand kan også fraskrive sig retten til rådighedsløn, og i stedet indgå en fratrædelsesaftale om en godtgørelse på f.eks 6 eller 12 måneders løn. I disse tilfælde vil fratrædelsesgodtgørelsen træde i stedet for rådighedslønnen. Efter Arbejdsdirektoratets vurdering betyder det, at tjenestemanden ikke kan få dagpenge eller efterløn i den periode, hvor godtgørelsen træder i stedet for rådighedslønnen. Arbejdsdirektoratet begrundet denne opfattelse med, at en tjenestemand, der accepterer en fratrædelsesgodtgørelse i et antal måneder, reelt tilsidesætter arbejdsgiverens pligt til at betale rådighedsløn.

Overholdt opsigelsesvarsel medfører ikke fradrag

Ved vurderingen af, om en fratrædelsesgodtgørelse skal føre til fradrag, lægges der vægt på, om arbejdsgiverens opsigelsesvarsel er overholdt. Udbetalingen fører ikke til fradrag, hvis opsigelsesvarsel er overholdt, og hvad der udbetales i godtgørelse ud over opsigelsesvarsel, anses ikke for at træde i stedet for løn, men betragtes i stedet som en anerkendelse eller et gratiale.

Er arbejdsgiverens opsigelsesvarsel ikke overholdt, medfører godtgørelsen fradrag for de måneder af opsigelsesperioden, som udbetalingen dækker.

Reglen gælder både, når en virksomhed aftaler fratrædelsesordninger for et større antal medarbejdere, og når enkeltpersoner indgår sådanne aftaler med deres arbejdsgiver. Bestemmelsen omfatter således både kollektive og individuelle aftaler.

Siger en medarbejder selv op og får udbetalt en fratrædelsesgodtgørelse, er medarbejderen også omfattet af denne bestemmelse. Hvis arbejdsgiverens opsigelsesvarsel er overholdt, medfører fratrædelsesgodtgørelsen ikke fradrag.

Høring i Arbejdsdirektoratet

Hvis et medlem bliver afskediget med et korrekt opsigelsesvarsel, jf. tjenestemandenslovens § 28, uden der er tale om en stillingsnæggelse, og medlemmet i den forbindelse modtager en godtgørelse, som arbejdsgiveren bekræfter ikke træder i stedet for løn, vil STA lade Arbejdsdirektoratet vurdere, om der skal ske fradrag for denne fratrædelsesgodtgørelse. Det er derfor vigtigt, at du er opmærksom på disse situationer, og indsender sagerne til STA.

Rådighedsløn

Efter 3 år med rådighedsløn kan et medlem enten melde sig ledig eller søge efterløn. Normalt står tjenestemanden til rådighed for arbejdsgiveren i perioden med rådighedsløn, og derfor vil rådighedslønnen medgå til at opfylde beskæftigelseskravet på 1.924/1.258 løntimer inden for 3 år.

Rådighedsløn kan ikke anvendes til at opfylde af beskæftigelseskravet, hvis arbejdsgiveren har givet afkald på sin ret til at råde over medlemmets arbejdskraft i perioden med rådighedsløn.

Denne regel gælder både rådighedsløn og ventepenge. ■